

ст. 11 КК РК, дане кримінальне правопорушення є злочином середньої тяжкості [4].

Слід звернути увагу на те, що відповідно до п. 12 ст. 1 Закону Республіки Казахстан «Про культуру» від 15 грудня 2006 р., № 207-III, культурними цінностями є матеріальні та нематеріальні цінності світського і релігійного характеру, що мають історичне, художнє, наукове чи інше культурне значення [5].

Незаконність означає будь-які форми неправомірного користування емблемами і відмінними знаками (прапорами, нарукавними пов'язками і так далі). Незаконним вважається носіння зазначених знаків особами, які не належать до особового складу санітарних установ. Також, незаконне користування найменуванням Червоного Хреста і Червоного Півмісяця може виражатися в піднятті прапора чи іншому використанні знаків Червоного Хреста або Червоного Півмісяця на об'єктах, які не є санітарними установами (намети, транспортні засоби та ін.) [6].

Отже, аналіз положень законів про кримінальну відповідальність України та Республіки Казахстан вказує на те, що по-перше, КК РК встановлено більш суворе покарання, ніж передбачено КК України за подібне правопорушення; по-друге, дані діяння належать до різних класифікаційних категорій кримінальних правопорушень, що вказує на визначення їх ступеня суспільної небезпечності.

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2341-14> (дата звернення 10.11.2020).

2. «Про символіку Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала в Україні»: Закон України від 8 липня 1999 р., № 862-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/862-14#Text> (дата звернення 24.02.2021 р.)

3. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Право, 2013. С.1040

4. Уголовный кодекс Республики Казахстан: Закон Республики Казахстан от 3.07.2014 года № 226-V (с изменениями и дополнениями по состоянию на 30.12.2020г.). URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=31575252&doc_id2=31575252#pos=5;-102.45454406738281&pos2=665;-34.45454406738281. (дата обращения 24.02.2021р.)

5. «Про культуру»: Закон Республіки Казахстан від 15 грудня 2006 р., № 207-III URL : https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30081960 (дата звернення 24.02.2021).

6. Уголовный кодекс Республики Казахстан: Научно-практический комментарий к УК РК. URL : https://zakon.uchet.kz/rus/docs/T9700167_1_1 (дата обращения 24.02.2021).

Сергій Чучко,
ад'юнкт кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВ ПРИ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МЕРЕЖУ ІНТЕРНЕТ

Вчинення шахрайства при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет в Україні характеризується багатьма аспектами, які вимагають володіння спеціальними знаннями. Іноді без них взагалі неможливо довести вину шахрая. З огляду на вказане, дослідження означеного питання є досить актуальним.

Стосовно визначення спеціальних знань, одразу зазначимо, що вчені по-різному характеризують цю категорію. На нашу думку, найбільш вдало характеризує сутність спеціальних знань визначення В. К. Лисиченка та В. В. Циркаля, які досліджувану категорію характеризують як незагальновідомі в судочинстві наукові, технічні та практичні знання, набуті в результаті професійного навчання чи роботи за певною спеціальністю особою, залученою як спеціаліст чи експерт з метою допомоги слідчому чи суду у з'ясуванні обставин справи або надання висновків з питань, для вирішення яких потрібне їх використання [3, с. 22].

Спеціальні знання в кримінальному провадженні можуть використовуватись по різному. Зокрема, В. В. Тіщенко поділяє їх використання на наступні форми: безпосередні,

тобто такі, що безпосередньо спрямовані на збирання й отримання доказів; опосередковані, тобто ті, що сприяють збиранню і оцінці доказів [4, с. 351-352].

Отже, у працівників правоохоронних органів, які уповноважені розслідувати шахрайств при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет, є можливість використання різних форм спеціальних знань. Серед основних форм використання спеціальних знань ми вирішили виокремити наступні: а) безпосереднє використання уповноваженою особою спеціальних знань під час проведення окремих слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій; б) призначення судових експертиз; в) залучення спеціаліста до проведення окремих процесуальних дій.

З приводу залучення спеціаліста, то, наприклад, П. П. Іщенко вказує, що вказані особи залучаються до участі в слідчих (розшукових) діях у разі:

- 1) відсутності спеціальних знань і навичок у слідчого;
- 2) недостатнього оволодіння слідчим прийомами і засобами швидкого і доброякісного виконання тієї чи іншої роботи, що вимагає спеціальних знань і навичок;
- 3) необхідності з етичних чи тактичних точок зору доручити здійснення визначених дій саме спеціалістові;
- 4) одночасного застосування ряду НТЗ;
- 5) необхідності виконати великий обсяг роботи, що вимагає спеціальних знань і навичок [1, с. 12].

В свою чергу, Т. О. Калюга на основі аналізу судово-слідчої практики зробила висновок, що під час проведення обшуків допомога спеціаліста може полягати у: застосуванні пошукових приладів; застосуванні фото-, відео- зйомки; наданні консультацій з питань визначення правильного переліку документів, які підлягають вилученню, їх кількості та місць їх зберігання; наданні порад щодо вилучення виявлених предметів і документів і порядку поводження з ними; наданні порад щодо правильного транспортування речових доказів тощо [2, с. 186].

Слід зазначити, що, наприклад, огляд веб-сторінки, на якій розміщено повідомлення про товари, які особа пропонує купити, з проведенням подальшого експертного дослідження у сфері телекомунікації, по-перше, надає змогу вивчити зміст інформації стосовно діяльності шахраїв та характеру пропонованої продукції; по-друге, зафіксувати ІР-адресу комп'ютерного обладнання, з якого здійснювалось управління веб-сайтом; по-третє, визначити Інтернет-провайдера, який надавав доступ до веб-сайту.

Так, у грудні 2015 року гр. Д., переслідуючи мету нетрудового збагачення за рахунок шахрайських дій з використанням електронно-обчислювальної техніки, за попередньою змовою з гр. Ж., маючи намір незаконно збагатитися, вирішив вчиняти протиправні дії відносно необмеженого кола користувачів веб-ресурсу «www.olx.ua», а саме пропонувати для продажу товар, якого в дійсності у нього не було, за умови попередньої оплати його вартості на картковий рахунок. З метою досягнення своєї злочинної мети та переслідуючи ціль конспірації своєї протиправної діяльності, гр. Д., вирішив вчиняти такого роду кримінальні правопорушення наступним чином: вмовив свого знайомого гр. І. відкрити банківський рахунок та передати йому платіжну картку ПАТ «УКРсиббанк», яку в подальшому планував разом з гр. Ж. використати для отримання грошових коштів, здобутих в результаті вчинення шахрайських дій; підключення до інформаційної мережі загального доступу «Інтернет» здійснювати через безпроводний маршрутизатор, послуги якого вдавалися провайдером ТОВ «ІСП Шторм», тобто з квартири в якій проживав разом з матір'ю. Після цього гр. Д. вчинив ряд протиправних дій (25 епізодів). Зокрема, використовуючи підключення до інформаційної Мережі загального доступу Інтернет через безпроводний маршрутизатор розмістив на веб-ресурсі «olx.ua» оголошення про продаж мікрохвильової печі. Вказане оголошення зацікавило гр. Є., який виявив бажання придбати вказаний товар. У результаті телефонної розмови, між останніми були погоджені наступні умови купівлі-продажу гр. Є. повинен здійснити предоплату вартості товару та при його отриманні повну оплату та витрати по доставці, а продавець відправить товар службою доставки «Нова пошта». Таким чином, гр. Є. здійснив переказ грошових коштів в сумі 600 гривень на банківський рахунок карти ПАТ «Укрсиббанк» гр. Д.. У подальшому, 02.01.2016 року грошові кошти були зняті готівкою. Після чого, правопорушники обіцяний товар замовнику не відправили та грошові кошти не повернули. В ході здійснення досудового розслідування були залучені спеціалісти, які досліджували питання активності сторінки правопорушників на веб-ресурсі «www.olx.ua» [4].

Підводячи підсумок, зазначимо, що використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств при купівлі-продажу товарів через мережу Інтернет є важливим аспектом на початковому етапі кримінального провадження. Залучення відповідних спеціалістів для проведення окремих слідчих (розшукових) дій забезпечує максимальну ефективність їх проведення.

1. Ищенко П.П. Специалист в следственных действиях (уголовно-процессуальные и криминалистические аспекты). М.: Юрид. лит., 1990. 159 с.

2. Калюга Т.О. Розслідування шахрайства у сфері надання туристичних послуг : дис. на здоб. наук. ст. к.ю.н. за спец. 12.00.09. ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом». Київ, 2019. 264 с.

3. Лисиченко В.К., Циркаль В.В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике. К., 1987. 45 с.

4. Справа № 398/3560/17. Архів Олександрійського міськрайонного суду Кіровоградської обл., 2019 р.

5. Тіщенко В. В. Щодо використання спеціальних знань у кримінальному провадженні. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 року, м. Одеса). Одеса: «Юридична література», 2013. С. 349–353.

Аліна Шевченко,
студентка магістратури групи МЗ-ПД-021
старший лаборант кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
д.філос.н., проф. **Халапсіс О. В.**
завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філософських наук, професор

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Конституція України в статті 3 зазначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Однак відразу виникає питання, чому злочини проти життя та здоров'я не знаходяться на першому місці по значущості. А саме з приводу цього питання варто і подумати, адже щоб уберегти інтереси людини, повинна бути держава і законодавство створене для цих цілей.

Переходячи до злочинів проти основ національної безпеки, варто зазначити, що вони займають перше місце в Особливій частині Кримінального Кодексу, адже суверенітет, кордони, мова – це все є важливими елементами нашої держави, які потребують захисту. Основи національної безпеки зараз як ніколи потребують вивчення та дій з боку всієї держави задля збереження країни.

Загалом характеристику злочинів проти основ національної безпеки можна віднайти в Кримінальному Кодексі України, в коментарях, яких зараз досить багато та наукових статтях. Я взяла за основу для написання даної роботи наукові твори І.О. Харя, С.І. Афанасенка, І.М. Стойкова та Л.В. Мошняги.

Злочини проти основ національної безпеки характеризуються тими ж елементами, що і інші категорії, а саме це суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт та об'єктивна сторона злочинів. Варто зазначити першим характеристику об'єкту злочинного посягання, адже він є досить специфічним. Дана категорія злочинів, як вже вище зазначалось, характеризує діяння, які спрямовані на заволодіння влади, повалення конституційного ладу, зміни меж державного кордону та інше. Загалом, на мою думку, ці об'єкти стають тим, чого всі люди зазвичай не помічають, і лише коли це втрачаєш, розумієш їх справжню цінність.